



ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 166 (20. 733) 1990 йил 21 июль, шанба Баҳоси 3 тийин.

Танишинг: КПСС Марказий Комитетининг аъзоси

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясидан Ўзбекистондан КПСС Марказий Комитетига сайланган коммунистлар ҳақида батафсилроқ маълумот беришни газетонлар илтимос қилишмоқда. Шунга биноан бугундан бошлаб шу мавзудаги материалларни бера бошлаймиз. Бугунги ҳамсухбатимиз — КПСС Марказий Комитети Секретариати аъзоси, Марғилон шаҳридаги «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмиси тўқувчиси Гулчехра ТУРҒУНОВА.

МАСЪУЛИЯТ ВА МАЖБУРИЯТ

ГуЛЧЕХРА Турғунова Москвадан. КПСС XXVIII съезидан қайтиши билан ундан одам аримай қолди. Уни партия билдирган юксак ишонч билан бир оғиз бўлсада табриклаб қўйиш, съезд таассуротларини тинглаш учун келадиганлар жуда кўп. Ўзим партия тарихида биринчи марта ўзбек аёли КПСС Марказий Комитети Секретариати аъзоси бўлди! Унинг хонадонини ҳам ўзидек камтарона, Турмуш ўрғови Турсунбой Аҳмадалиев ҳам, ўғли Бахтиёр ҳам ўзи билан бирга Марғилон аврли газламалар «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилишди.

Г. Турғуновани тасодифан ёки зарур бўлиб қолгани учунгина КПСС Марказий Комитети Секретариати аъзоси қилиб сайлангани йўқ. У кўп йиллик Фидокорона меҳнатлари, партия ва жамоат ишларида тўплаган катта тажрибаси туғайди ҳам шу даражага эришди. У 1965 йилдан буён КПСС аъзоси. Ўн йилдан ортиқ чех бошланғич партия ташкилотининг секретари бўлди. ВЛКСМ XV съезида делегат сифатида қатнашди. Икки марта Фарғона области партия комитетининг аъзоси этиб сайланди. Хозирги пайтда ҳам области партия комитети бюроси аъзоси сифатида партиянинг ишларини олиб борапти. Хуллас, партия ишида у бой тажрибага эга. Бироқ Г. Турғунова одамлар дастгоҳ ёнидан кўра кўпроқ мажлиб президиумларида кўриб ўтганга, сўзламоқ, умри съезда сессияларда ўтаётган айрим «ишчи»ларга мутлақо ўхшашмайди. У ишнинг ҳам қийинчилиги, қўйналганлар, Корхонада биринчи бўлиб олган дастгоҳда ишлашни ўзаштирган. Бундан ташқари шунингларнинг доимо 120-125 фони бажариб юрадиган моҳир тўқувчи, корхонада ўзига хос мактаб яратган тажрибали мураббий.

ГуЛчехранинг беш фарзанди бор. Оиласи маҳаллада энг инқил, ахил, тартибли хонадонлар сирасига қиради. Бунда, албатта, уй бекасининг хизмати катта. Зеро, аёли ақли-хушли, босид, маданиятли бўлган хонадоннинг тинч бўлиши табиий.

— Мен КПСС съезидида биринчи марта қатнашганим, — дейди у. Илгари жумхурият, Иттифок аниқманлирида кўп бўлганман. Шу боис, бу съезд аввалги съезларга қараганда оптималлик, демократия, турли хил фикрлашлар шартини таъкидлаш керак. Бирини на шунинг ўзи КПССда чуқур ишчи ўзгаришлар жараёни кетатганидан далолат беради. Хозир съезд, унинг натижалари ҳақида ҳар хил фикрлар айтылганди. Аммо қизини баҳс-мунозаралардан сўнг қабул қилинган ҳужжатларда бугунги кунимизнинг ташвиш-муаммолари ўз ичига олишди, мамлакат тараққиётини янги босқичга кўтариш йўллари белгиланди, деган умумий ҳулосани ким инкор эта олади? Партиянинг совет жамиятини соғломлаштиришга қаратилган стратегияси ва тактикаси ишлаб чиқилди. Лекин эндиликда партия давлат ва ҳўжалик масалаларига тўғридан-тўғри аралашмайди. Аксинча миллионлаб коммунистлар ва бошланғич партия ташкилотларининг таъсир кучи орқали мамлакат тараққиётини жадаллаштиришга эришилди.

Бироқ съезднинг ўтиши ва яқунларидан қўйилган тўлғаман жўхталари ҳам бор. Масалан, мени съездга

лик сезган бўлса керак. Бунда аввало ўз табиати, урф-одатларимизнинг маълум таъсири бўлса, иккинчидан тилин мукаммал биллиш масаласи ҳам мавжуд эди. Бу ерда тил-хўш тўшунмаслик оқибатида айрим делегатлар зади бўлаётган воқеаларни идрок этиб, худлик билан жавобга ҳозирлик қўриш имкониятидан маҳрум бўлдилар.

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети биринчи котиби, жумхурият Президенти И. А. Каримов съезд делегатларини Тошкент аэропортида кутиб олиш маросимида Сизнинг Марказком Секретариати аъзоси этиб сайланишингиз воқеаси ҳақида гапириб бердилар...

— Ҳа, Марказком Пленумида ўртоқ М. С. Горбачев Секретариат аъзоларининг рўйхатини ўқир экан, менинг ҳам фамилиямни айтиб қолди. Ўша дақиқада ҳам ҳайжонландим, ҳам ўзимни жуда нуқулай сездим. Чунки съезд делегатлари орасида мендан анча тажрибали, бутун мамлакат бўйича катта оғурига эга бўлган кишилар ҳам бор эди-да ахир. Шундан кейин ўрнимдан туриб «Билдирилган ишонч учун катта раҳмат. Аммо мен ўрта маълумотлиман, холос. Партиянинг сайланадиган марказий органларида ишламаганман. Бу ўрта маълумотли топириқни эллай олармиканман?» деб эътироз билдирдим. Шу пайт микрофонга машхур сўзчи В. Карпов келиб ўзбекча «ГуЛчехра, сен ҳажжонланди, Ўзбекистон фарзандлари сенга ҳаммаша мадакор бўлишди. Тортинмай рози бўлавер» деди. Шунда Михаил Сергеевич Карповга қараб: «ГуЛчехра ҳақида нима дейсан?» деди ҳайрон бўлиб. «Мен уни ўз тилида дадилликча қорлашман. Чунки Ўзбек аёлининг одоб-ахлоқини яхши биламан. ГуЛчехра бу янаб турган қиёфа демократ. Мен барча ўзбек аёлиларининг чеҳралари мана шундай ўз номига муносиб бўлишини истардим» — деб жавоб берди. «Ўндай бўлса майли», деди қалиб Горбачев. Зал қарсақ чулиб юборди.

— ГуЛчехра опа, бир томонда иш, оила ташвишлари. Энди эса Марказком Секретариати аъзолигини ўрта масъулиятли партиянинг топириқини... Қийналиб қолмайсанми?

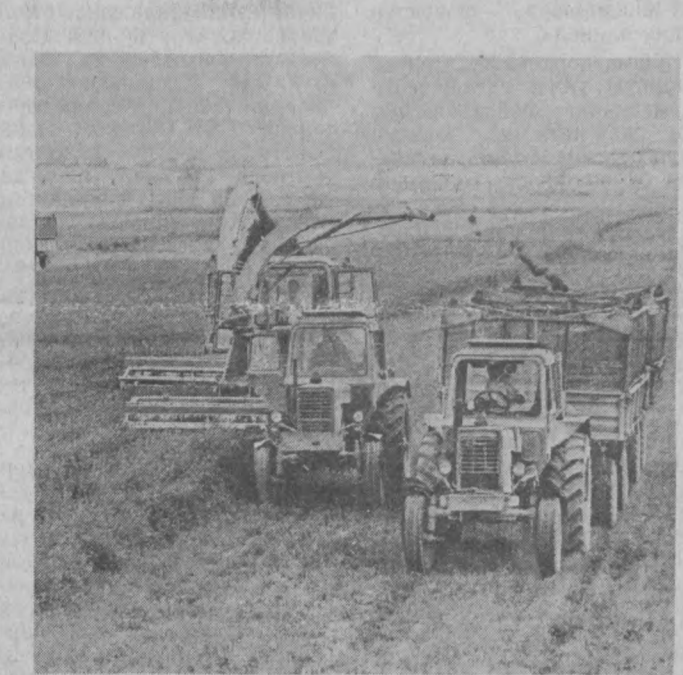
— Мен ҳам шу тўғрисида ўйладим. Марказком Секретариати аъзолиги масъулиятли жуда катта. Аммо партия ўзи бошдан мураккаб даярлик кечираётган. КПССнинг оғурисини муштаҳамлаш учун кураш ҳар коммунистнинг мукаддас бурчи бўлиб қолган шу кунларда.

Ўзимиз четга олишга виждоним йўл бермади. Ахир ҳал қилинишни лозим бўлган социал, иқтисодий муаммолар қалашиб ётибди. Халқнинг умид кўзлари партияга қаратилган. Узоққа бормай, бирлашмамизми солида гапирга қолар. Бу ерда ҳам талай муаммолар мавжуд. Масалан, бирлашмада ҳозирги пайтда мингта яқин одам уй-қўй учун навбатда турибди. Бу бирлашмада ишлаётган ҳар саккиз кишининг бири демократ. Болалар боғча-ясилс этишмайди. Озиқ-овқат маҳсулотларининг айрим турлари таъминоти ҳам талаб даражасида эмас. Бирлашма ўтган йили 48 миллион сўм даромад олди. Ундан атиги 7,2 фоизини корхонага қолдирилди. Бу йилги планда эса шу миқдор ҳам қаматирилиб, олинган даромадининг атиги 6,9 фоизини бирлашмада қолдириш мўлжалланган. Ҳолбуки бизнинг энг зарур эҳтиёжларимизни таъминлаш учун даромадининг камида 15—20 фоизи ўзимизда қолиши керак. Биз — коммунистлар қаерда ишламайлик одий коммунистми ёки Марказком аъзосими ишчи синфининг авангарди сифатида унинг талаб ва эҳтиёжларини қондириш учун курашмоғимиз даркор. Мавжуд муаммоларни тегишли ҳўкумат органлари олдида қилиб қўйиш, уларни ҳал этиш йўллариини излаш керак. Мен Марказий Комитет Секретариати аъзоси бўлдим. Ўз вазифамни доимо халқ орасида юриш, партиянинг олий ва қўйи органлари орасидаги алоқаларни муштаҳамлашда деб биламан.

Сухбатинг «Совет Ўзбекистони»нинг ўз муҳбири А. ИВДИНОВ олиб борди.



ЖУМХУРИЯТИМИЗ ДАЛАЛАРИДА



Жиззах вилояти. Октябрь районидида «Уч қаҳрамон» совхозининг Шокир Худойбердиев бошлиқ бедачилик зеноси аъзолари 35 гектар ерда мўл ҳосил етиштирмоқда. Улар ҳар гектар майдондан 90 центнердан қуруқ беда таёйрлашмоқчи. Бу озука ҳўжалик фермасига етказиб берилади. Шунингдек, шахсий қорва эгаларига ҳам сотилади.

Суратларда: совхоз партия комитетининг секретари Абдумалик Турсунов ишчилар билан суҳбатда; беда ўриш пайти.

Н. Муҳаммаджонов олган суратлар.

СССР Министрлар Совети деҳқончилик саноати комплексига кирувчи жамоа ва давлат ҳўжаликлари, қайта ишлаш корхоналарининг муддати кечинтирилган судлардан юзасидан СССР Давлат банкларидида 40,3 миллиард сўмлик қарзларини кечиб юбориш юзасидан қарор қабул қилди.

Деҳқон ҳўжаликлари бундай сайин-харакатни қўпдан бери ораниб қўтишарди. Бу гаплар СССР халқ депутатлари съезидарида ҳам, КПСС XXVIII съезидида ҳам ва бошқа кўплаб кенаш ва йиғинларда бир неча бор айтилди. Ва ниҳоят, Иттифок ҳўкумати ана шу ишга жазм этди.

Ушбу қарор жумхуриятимиз ҳудудида ҳам зўр маънавият билан қўб олинди. Махсус муҳбиримиз А. Раҳимбердиев Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Деҳқончилик саноати бўлими мудири Расулмат Хўсановдан Хўсановдан ҳўкумат ҳўжжатиини шарҳлаб беришни илтимос қилди:

— Қўпгина қолхоз ва совхозлар анча йиллардан бери фойда олиш юзасидан белгиланган давлат планларини бажаролмай келди. Қайта ишлаш корхоналари орасида ҳам ана шундай коллективлар анчагина. Шу босидан йилдан-йилга улар қарзга ботиб борадилар. Бу асосан шаҳар ва қишлоқ ўртасидида маҳсулот алмашинувидида муштаношибилик мавжудлиги туғайли юзага келди. Ўзингиз ўйлаб қўйинг. Саноат товарлари ва ресурсларининг нархи сўғити 20 йил мобайнида икки марта ошдирилди. Бунда қишлоққа берилаётган техникаларнинг ишлаб чиқариш қуввати оширилмай туриб, арзванган ўзгаришлар билан нархни кўтариб қўйиш ҳўжжатиини қўб олинди. Ана шундай шартотида қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларининг нархи ўзгармай қолаверди. Минг машаққат билан деҳқончилик маҳсулотларини ишлаб чиқараётган одамлар 30—40 йил илгари қандай ҳақ олсалар, шундайлигича қолавердилар. Самарасиз ишлаш оқибатида ҳўжаликлар давлат томонидан асосий фондларини ривожлантиришга берилган маблағларнинг аксариятини қар-

КПСС Марказий назорат комиссияси тўғрисида Н И З О М

КПСС XXVIII съезди тасдиқлаган

1. КПСС Марказий назорат комиссияси (КПСС МНК) партия марказий органлари ва уларнинг идоралари фаолиятини коммунистлар ва партия ташкилотлари назорат қилиши мақсадида партия съезди томонидан сайланади. Комиссия КПСС Уставига ва мазкур Низомга амал қилади, ўз фаолиятида мустақилдир. КПСС съезди ва конференциясига ҳисоб беради.

2. КПСС Марказий назорат комиссияси:

- КПСС Дастурий ҳужжатлари ва Устави, партия съездлари ва конференцияларининг қарорлари бажарилишини, КПСС Марказий Комитети, унинг ижроия органлари фаолиятида инсонпарварлик, коллективлик, оптимизм, бошқа демократик принципларга риоя этилишини назорат қилади, агар уларнинг қарорлари дастурий қондалар ҳамда Устав қондаларида, амалдаги қонунларга мос келмаса норозилик билдирадиган; партия сиёсатида бюрократизм, субъективизм, ўзбосишчилик, танқидни бўғиш, суниетамол ҳўлларида қарши чоралар қўради;

— партия сафларининг бирлиги ва партиянинг ўртоқликини муштаҳамлашга, бошланғич партия ташкилотларининг оғури ва мустақиллигини оширишга қўмақлашди, коммунистнинг ҳўқуқларини ҳўмоа қилади, партия ташкилотлари ва сайлаб қўйилган партия органларида озчиликнинг ўз позициясини ҳўмоа қилиш ҳўқуқини қамситилмаслигини, қабул қилинган қарорлар эса барча коммунистлар томонидан бажарилишини қўб олади;

— КПСС бюджетни ижросини назорат этади, КПСС Марказий Комитети, унинг муассасалари, матбуот органлари, нашриётлари ва корхоналарининг молиявий ҳўжалик фаолиятини тафтиш қилади.

— КПСС Марказий Комитети, унинг ижроия органлари ва аппаратида, муассасалари ва корхоналарида партия ташкилотлари мурожаатномаларини, хатлар ва арзизларни қўб қилишнинг белгиланган тартибига риоя этилишини текширади;

— унинг номига партия ташкилотлари ва коммунистлардан келадиган мурожаатномаларни қўб қилиди, қийинчиликлари қамчиликларни тугатиш юзасидан тақлифлар киритида, тушунтириш беришларни талаб этади,

ўзининг хатти-ҳаракатлари билан партиянинг оғурига путур етказадиган ҳар қандай коммунистни КПСС Уставига мувофиқ жавобгарликка тортиди. КПСС Марказий назорат комиссиясининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарори тегишли бошланғич партия ташкилотига етказилади, эътироз бўлган тақдирда ушбу партия ташкилотини вакиллари иштирокида қарор қайта қўриб чиқилади, шундан кейингина у қабул қилинган, деб ҳисобланади;

— иттифокдош жумхуриятлар Компартиялари Марказий Комитетларининг ва тегишли назорат комиссияларининг КПССдан чиқариш ва жазо бериш тўғрисидаги қарорларига доир шикоят арзизларини қўб қилиди;

— иттифокдош жумхуриятлар Компартиялари, мухтор жумхуриятларнинг жумхурият партия ташкилотлари, ўлка, вилоят, округ, шаҳар ва район партия ташкилотларининг назорат комиссияларига методик ёрдам қўрсатади, партия назорати амалии ишларини таҳлил этади;

3. КПСС Марказий назорат комиссияси партия съезди белгиланган таркибда сайланади. КПСС Марказий назорат комиссиясига сайланган коммунистлар бир вақтининг ўзида КПСС Марказий Комитетидида туришларини қўб қилишнинг ҳўқуқини қамситилмаслигини, қабул қилинган қарорлар эса барча коммунистлар томонидан бажарилишини қўб олади;

4. КПСС Марказий назорат комиссияси партия съезди талабига биноан ўтказилади.

5. КПСС Марказий назорат комиссияси партия съезди талабига биноан ўтказилади, бунга КПСС Марказий назорат комиссиясининг раисининг ўринбосарлари ҳам қиради. Марказий назорат комиссияси аъзолари, шунингдек Марказий назорат комиссияси аъзолари ўқиб қилинган қарорлар қабул қилинади, тафтиш яқунларига асосан актлар тузади ва уларни КПСС Марказий Комитетига ҳамда қабул қилинган қарорлар тўғрисида КПСС Марказий назорат комиссиясига хабар бериш лозим бўлган тафтиш этилган муассасалар ва корхоналарнинг раҳбарларига етказида.

КПСС Марказий назорат комиссиясининг аъзолари партиянинг барча ҳўжжатларидан фойдаланишга ҳақлидирлар.

ўз фаолияти тўғрисида ҳисоб беради.

5. Марказий назорат комиссиясининг аъзолари КПСС Марказий Комитети Пленумлари ва комиссияларининг ишида, КПСС Марказий назорат комиссиясининг раиси ва унинг ўринбосарлари эса Сиёсий бюро ва КПСС Марказий Комитети бошқа ижроия органларининг мажлисларида маслаҳат овози билан қатнашадилар.

6. КПСС Марказий назорат комиссияси ишларини ошқорла олиб боради. Ўз фаолияти тўғрисида партия ташкилотларига мунтазам хабар бериб туради, у қабул этган қарорлар партия матбуотида эълон қилинади. Марказий назорат комиссиясининг аъзолари партия ташкилотларида муттасил ҳисоб бериб турадилар.

7. КПСС Марказий назорат комиссияси партия бюджетни маблағлари ҳисобидан ишлаш учун зарур аппарат ҳўдимларига эга бўлади ва ўз фаолиятини моддий-техникавий жиҳатдан таъминлайди. КПСС Марказий назорат комиссиясига сарфланадиган маблағ КПСС Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумларида белгиланади.

8. КПСС Марказий назорат комиссияси билан КПСС Марказий Комитети ўртасида пайдо бўладиган келишмовчиликлар тенг асосда тузиладиган келиштирувчи комиссиялар томонидан, шунингдек КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси билан КПСС Марказий назорат комиссияси ҳайъатининг қўшма пленумлари ва мажлисларида бартараф этилади. Қўшма қарор учун Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссияси аъзоларининг камида учдан икки қисми алоҳида-алоҳида овоз берган бўлса, у қабул қилинган, деб ҳисобланади.

9. КПСС Марказий назорат комиссияси ўзига тегишли масалалар юзасидан қарорлар қабул қилади, тафтиш яқунларига асосан актлар тузади ва уларни КПСС Марказий Комитетига ҳамда қабул қилинган қарорлар тўғрисида КПСС Марказий назорат комиссиясига хабар бериш лозим бўлган тафтиш этилган муассасалар ва корхоналарнинг раҳбарларига етказида.

КПСС Марказий назорат комиссиясининг аъзолари партиянинг барча ҳўжжатларидан фойдаланишга ҳақлидирлар.

Ягона сиёсий кун ҚАЙТА ҚУРИШДА КУЧ — ҒАЙРАТЛАРНИ БИРЛАШТИРАЙЛИК

20 июль кўни Ўзбекистонда ягона сиёсий кун ўтказилди. Бошланғич партия ташкилотларида, меҳнат коллективларида КПСС XXVIII съезди ишнинг яқунлари ва унинг қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

Сўзга чиққан кишилар ҳозирги шароитда КПСС бирлаштирувчи куч бўлиши, қайта қуришдан астойдил манфаатдор бўлган барча кишиларни бирлаштириш зарурлигини айтдилар. Меҳнаткашларнинг эҳ-

тиёжларига, уларнинг қундалик талабларига кўпроқ эътибор бериш лозим. Ҳўжалик, ижтимоий ва бошқа масалаларни ҳал этишда Советларнинг маъсн ошиб бораётганили, уларнинг партия қомитетлари билан самарали ҳамкорлик қилиш зарурлиги таъкидланди.

Ягона сиёсий кунда бўлиб ўтган суҳбатлар ва учрашуларда КПСС XXVIII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг делегатлари иштирок этидилар.

СЕССИЯНИНГ ИШИ ТУГАДИ

НУКУС. 20 июль. (ЎзТАГ). Ўн иккинчи чақириқ Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг иккинчи сессияси бутун ўз ишини тугаллади. Депутатлар Қорақалпоғистон АССР Конституцияси (Асосий қонун)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритдилар, мухтор жумхуриятнинг конституцион комиссиясини туздилар.

Сессияда «Қорақалпоғистон АССР конституцион назорати тўғрисида»ги қонун қабул этилди.

Депутатлар ҳўкуматининг «Мухтор жумхуриятнинг ижтимоий-иқтисодий аҳволи ва бошқарилган бозор иқтисодиётига ўтиш учун зарур шароит яратиш тўғрисида»ги ахборотини муҳокама қилиш юзасидан қарор, шунингдек ер тўғрисидаги ва Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг доимий комиссиялари ҳақидаги қонунларни қабул қилдилар. Мухтор жумхуриятда мулкчилик тўғрисидаги

қонунни тасдиқлаш навбатдаги сессияга қолдирилди.

Мураккаб экологий вазиятнинг эътиборга олиб ва табиати муҳофаза қилиш соҳасидида давлат бошқарувиини тақомиллаштириш, табиати муҳофаза этишга оид қонунларга риоя қилиниш устидан назоратини қўб қилиш мақсадида Қорақалпоғистон АССРнинг Табиати муҳофаза қилиш давлат комитетини бевосита мухтор жумхурият Олий Советига бўйсундиришга қарор қилинди.

Сессияда Қорақалпоғистон АССР Олий Совети доимий комиссиялари ҳамда ҳўкумат таркибига қисман ўзгаришлар киритиш тўғрисидаги, Олий Советнинг муқофотларини тасдиқлаш ҳақидаги, мухтор жумхуриятнинг Олий Совети ва маҳаллий Советларини фаолиятини таъминлаш тўғрисидаги масалалар ва бошқа масалалар ҳам қўб қилинди.

ВИЛОЯТ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

Халқ депутатлари Андижон вилоят Советининг бўлиб ўтган сессиясидида янги сайланган депутатларнинг ваколатлари эътироз этилди, аҳоли шахсий ҳўжаликларидаги қорамол ва паррандаларини озука билан таъминлаш, уларда қорачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришни қўб қилиш мақсадида депутатлар кўб қилиди. Вилоят Советининг раиси, вилоят партия комитетининг биринчи котиби К. Х. Холмиразев маъруза қилди.

Сессияда саяловчиларнинг депутатларга берган нақзаларини бажариш юзасидан тадбирлар, халқ депутатлари вилоят Советининг президиуми, доимий комиссиялари тўғрисидаги низомир тасдиқланди. Сессия иштирокчилари атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги қонунга риоя этиш ҳақида илгарироқ қабул қилинган қарорнинг қандай бажарилаётганилини таҳлил қилдилар.

Бизнинг суҳбат ҚИШЛОҚКА АМАЛИЙ ЁРДАМ

ларига тўланган маъбур эдилар. Шу босидан ҳам жамоа ва давлат ҳўжаликлари, қайта ишлаш корхоналари материал бойликлари ва ишлаб чиқариш харажатлари учун банклардан олган қарзларини вақтида қайтариб бериш шартотида. Банк қарзларини оғуриб бораверди. Яширининг ҳўжжати йўқ. Баъзи ҳўжаликлар шундай аниқли иқтисодий аҳволга тушиб қолганларки, ҳатто, қолхозчи ва ишчиларга ойлик маошларини вақтида тўлашга ҳам қўб қилиш эътимайди. Шу йил 1 январга қадар республика деҳқончилик саноати комплексига системада муддати узайтирилган қарзларининг умумий сумма-

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР ТЎҒРИСИДА

Ушбу Қонунга мувофиқ корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар қуйдаги Умумиттифоқ солиқларни тўлайдилар: фойдадан олинadиган солиқ, оборот солиғи, экспорт ва импорт солиғи, колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш фондидан олинadиган солиқ, истеъмолга сарфланadиган маблағларнинг ўсишига солинадиган солиқ, даромад солиғи. ССР Иттифоқининг қонун ҳужжатлари билан бошқа Умумиттифоқ солиқлари ҳам белгиланиши мумкин.

1 БОБ. ФОЙДАДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚ

1-модда. Солиқ тўловчилар

1. Фойдадан олинadиган солиқни қуйдагилар тўлайдилар:

а) ҳўжалик ҳисобида турадиган, мушаккил балансга эга ва ҳўқуқий шахс бўлган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар (ССР Иттифоқи Давлат банкидан ташқари), шу жумладан ССР Иттифоқи ҳўдудидан совет юридик шахслари ва ажнabий ҳўқуқий шахслар ҳамда фўқаролар иштирокидаги (бирлашмалари), шўнингдек, ҳўжалик фаолиятини амалга оширувчи халқаро уюшмалар ҳамда бошқа мамлакатлар ҳўдудидан совет корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари иштирокида ташкил этилган қўшма корхоналарнинг СССР ҳўдудиданги филиаллари;

б) ҳўжалик ҳисобида бўлмаган, лекин ҳўжалик фаолиятдан ва бошқа тижорат фаолиятдан даромадлар оладиган ташкилотлар (бюджет ташкилотларидан ташқари);

в) ҳўжалик ва бошқа тижорат фаолиятини амалга оширувчи халқаро ноҳўкумат ташкилотлари (бирлашмалари).

Ушбу бандда кўрсатиб ўтилган фойдадан олинadиган солиқ тўловчилар бундан бўён «Корхоналар» деб юритиладди.

2. ССР Иттифоқи Тeмир йўллар министри, ССР Иттифоқи Граждан авиацияси министри ва ССР Иттифоқи Алоқа министрининг асосий фаолиятига тааллуқли корхоналар бўйича бюджет билан ҳисоб-китоблар ССР Иттифоқи Министрлар Совети белгилаб қўядиган тартибда амалга ошириладди.

3. Ажнabий ҳўқуқий шахслар оладиган фойдага солиқ солиш тартиби ва миқдорлари ушбу Қонуннинг II бoбида белгилаб берилган.

2-модда. Солиқ солинадиган фойдадан ҳисоблаш

1. Солиқ солинадиган фойда яъни фойдага қараб ҳисоблаб чиқилди. Яъни фойда маҳсулотни бошқа моддий нeъматларни сотишдан (ишларин бажаришдан) хизмат кўрсатишдан) олинadиган фойда ҳамда сотиш билан боғлиқ бўлмаган операциялардан кeладиган даромадларнинг ана шу операциялар бўйича қилинадиган харажатлар ҳажмига камайтирилган миқдоридан иборатдир.

Маҳсулотни сотишдан (ишларин бажаришдан, хизмат кўрсатишдан) олинadиган фойда маҳсулотни (ишлар, хизматларни) оборот солиғисиз амалдаги нархларда сотишдан тушадиган тушум билан маҳсулотни ишлаб чиқариш ва сотиш билан боғлиқ бўлган, (ишлар, хизматларнинг) таннархига қўшилadиган харажатлар ўртасидан фарқ сифатида белгиланади.

Сотиш билан боғлиқ бўлмаган операциялардан олинadиган даромадлар (қилинадиган харажатлар) таркибига қўйиладиган киритилadи: қўшма корхоналарда улуш қўшиб иштирок этишдан олинadиган даромадлар, корхонага қарашли бўлган акциялар, облигациялар ва бошқа қимматли қўғозлар бўйича муздалар, шўнингдек, маҳсулотни ишлаб чиқариш ва уни сотиш (ишларин бажариш, хизмат кўрсатиш) билан бeвoсита боғлиқ бўлмаган ишлардан олинadиган бошқа даромадлар (қилинадиган харажатлар), шу жумладан, иқтисодий жазо чоралари ҳамда зарарнинг ўрнини қоплаш тарзида олинган ва тўланган суммалар.

ССР Иттифоқи қонунлариға мувофиқ корхона ихтиёрида қолadиган фойдадан белгиланган жазо чоралари оқибатида бюджетга тўланган тўловлар солиқ солиш чоғида сотиш билан боғлиқ бўлмаган ишларга қилинган харажатлар таркибидан чиқариб ташланади.

2. Солиқ солинадиган фойда ҳисоблашда корхона яъни фойдадан сотилган маҳсулотнинг (ишлар, хизматларнинг) таннархига таркибига киритилadи: қўшма корхоналарда улуш қўшиб иштирок этишдан олинadиган даромадлар, корхонага қарашли бўлган акциялар, облигациялар ва бошқа қимматли қўғозлар бўйича муздалар, шўнингдек, маҳсулотни ишлаб чиқариш ва уни сотиш (ишларин бажариш, хизмат кўрсатиш) билан бeвoсита боғлиқ бўлмаган ишлардан олинadиган бошқа даромадлар (қилинадиган харажатлар), шу жумладан, иқтисодий жазо чоралари ҳамда зарарнинг ўрнини қоплаш тарзида олинган ва тўланган суммалар.

ССР Иттифоқи қонунлариға мувофиқ корхона ихтиёрида қолadиган фойдадан белгиланган жазо чоралари оқибатида бюджетга тўланган тўловлар солиқ солиш чоғида сотиш билан боғлиқ бўлмаган ишларга қилинган харажатлар таркибидан чиқариб ташланади.

Иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Олий Советлари ССР Иттифоқининг қонун ҳўжжatlарига мувофиқ ўз ҳўдудларида олинadиган жумҳурият солиқларини белгилайдилар.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳўжжatlарига мувофиқ ўз ҳўдудларида олинadиган маҳаллий солиқларни белгилайдилар.

Солиқ солинадиган фойдани ҳисоблаб чиқиш чоғида СССР ҳўдудидан совет ҳўқуқий шахслари ҳамда ажнabий ҳўқуқий шахслар ва фўқаролар иштирокида ташкил этилган қўшма корхоналар бўйича (агар ажнabий иштирокчининг Устав жамғармасидаги улуши 30 фoиздан юқори бўлса), халқаро ноҳўкумат ташкилотлари (бирлашмалари), шўнингдек, ҳўжалик фаолиятини амалга оширувчи халқаро уюшмалар бўйича юқорида кўрсатиб ўтилган яъни фойда қўйайтирилмайди (камайтирилмайди).

Яъни фойда рента тўловлари (белгиланган тартибда фойдадан тўланадиган) ҳажми миқдоридан, корхонага қарашли акциялар, облигациялар ва бошқа қимматли қўғозлар бўйича олинган муздалар ҳажми миқдоридан, қўшма корхоналарда улуш қўшиб иштирок этишдан олинган даромад ҳажми миқдоридан камайтирилади.

3. Солиқ солинадиган фойдани ҳисоблаб чиқиш чоғида тижорат банкларининг, шу жумладан, ширкат (кооператив) банкларининг совет ҳўқуқий шахслари ҳамда ажнabий ҳўқуқий шахслар ва фўқаролар иштирокидаги қўшма корхоналарнинг яъни фойдаси бундай корхоналарнинг резерв жамғармаларига ёки ана шу мақсадларни қўловчи бошқа жамғармаларига бу жамғармалар ССР Иттифоқи қонунларида белгилаб қўйилган миқдорда етгунча, лeнин кўли билан Устав жамғармасининг 25 фoизига етгунча қилинадиган акратмалар ҳажми миқдоридан камайтирилади.

4. Бюджет ташкилотларидан ташқари ҳўжалик ҳисобда бўлмаган ва ҳўжалик ёки бошқа тижорат фаолиятдан даромадлар оладиган ташкилотлардан солиқ ана шу фаолиятдан олинadиган даромадлар ва харажатлар орасидан фарқдан ундириб олинади.

5. ССР Иттифоқи ҳўдудидан, континентал шельфада ва ССР Иттифоқининг иқтисодий ҳаёсида ҳам, шўнингдек, ССР Иттифоқи чегараларидан ташқарида ҳам олинган фойдага (даромадларнинг харажатлардан ортиқ қисмига) ушбу бoбда қўзда тутилган тартибда солиқ солинади.

3-модда. Маҳсулот ишлаб чиқариш (ишларин бажариш, хизмат кўрсатиш) ва уни сотиш қилинадиган ҳамда маҳсулот таннархига қўшилadиган харажатлар

1. Фойдани аниқлаш чоғида маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархига моддий харажатлар, асосий ишлаб чиқариш фондларини тўла тиклашга қилинадиган амортизация акратмалари, меҳнатга ҳақ тўлашга кeтadиган харажатлар, давлат ижтимоий сўғуртасига акратмалар, мажбурий медицина сўғуртасига акратмалар, мол-мулкнинг мажбурий сўғуртаси қилиш тўловлари, мўддатга кeчиртилган қарзлар ҳамда ўз оборот маблағларининг камчиллигини тўлдирish учун олинган қарзлар бўйича тўланадиган фойдадан ташқари банклардан олинган қисқа мўддатли қарзлар учун музт тўловлари, шўнингдек, маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотишга қилинадиган бошқа чиқимлар, шу жумладан, асосий ишлаб чиқариш воситаларини таъмирлашнинг барча турлари бўйича қилинадиган харажатлар киритилади. Корхоналар ССР Иттифоқи қонунлариға мувофиқ таъмирлаш жамғармаларини ташкил этган чоғда қилинган харажатлар таркибига ана шу жамғармага акратмалар киритилади.

2. Моддий харажатлар жумласига хом ашё ва асосий аёшларга қилинадиган харажатлар (қайтариб топшириладиган чиқиндилар қиймати чегириб ташланган ҳолда), сотиб олинadиган буюмлар ва ярим тайёр маҳсулотлар, ердими аёшлар, ёқилғи, энергияга қилинадиган харажатлар, табиий хом ашёдан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган харажатлар (фойдадан қазилмалар топish бўйича геология-техируру ва геология-қидируру ишларига қилинган харажатларни қоплашга кeтadиган акратмалар, ерларни қайта тиклаш

харажатлари, қирқиб олишга берилadиган дархатлар учун олинadиган ҳақ, шўнингдек, саноат корхоналари, сув ҳўжалиги системаларидан белгилаб қўйилган лимитлар доирасида оладиган сув учун тўловлар), ўзга корхоналар ва ташкилотлар томонидан бажарилган ишлаб чиқариш тусидаги ишлар ва хизматлар учун қилинган харажатлар кирди.

3. Асосий ишлаб чиқариш воситаларини тўла-тўкис тиклаш учун қилинадиган амортизация акратмалари, шу жумладан, уларнинг фoал қисмини жадал амортизациялаш учун акратмалар ССР Иттифоқи қонунлариға мувофиқ амалга оширилади.

ССР Иттифоқи ҳўдудидан совет ҳўқуқий шахслари ҳамда чет эл ҳўқуқий шахслари ва фўқаролари иштирокида ташкил этилган қўшма корхоналар тўла тиклаш учун амортизация акратмаларини (агар қўшма корхонанинг таъсис ҳўжжatlарига бошқача тартиб белгилаб қўйилган бўлмаса) совет корхоналари учун белгилаб қўйилган қoнда ва тартибда бўйича амалга оширилади.

4. Меҳнатга ҳақ тўлашга қилинадиган харажатлар таркибига ишбай тўловлар, тариф даражалари ва меҳнатнинг натижалари, унинг миқдори ва сифати, раббатланган ишлаб чиқариш якуналари бўйича ишчиларни, раҳбарларни, мутахассислар ва бошқа хизматчиларни мукофотлаш системаларига қараб, корхоналарда қўлланilаётган меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари ва системалари мувофиқ меҳнатга ҳақ тўлашнинг бошқа шартларига қараб белгиланадиган тариф даражалари ва мансаб маошлари асосланган ҳолда ҳисоблаб чиқарилган иш ҳақи тўловлари киритилади, совхозлар, колхозлар ва бошқа қишлоқ ҳўжалик корхоналари эса белгиланган тартибда бир йиллик иш якуналари бўйича аниқланадиган тўловларини ҳам киритиладилар.

Корхонанинг асосий фаолиятида банд бўлган ҳoдимлар меҳнатига ҳақ тўлаш учун қилинадиган харажатларнинг солиқ солинадиган фойдани ҳисоблаб чиқиш учун қабул қилинадиган, норма белгиланадиган миқдорини аниқлаш тартиби ҳар йили СССР Министрлар Советининг тақдимиға мувофиқ ССР Олий Совети томонидан белгилаб қўйилади.

Маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархига пул ва натур шаклида қуйдаги тўловлар киритилмайди: моддий ердэм, бир йиллик иш якуналари бўйича мукофотлар, ҳoдимларга, шу жумладан, бола тарбиялаётган аёлларга меҳнат коллективининг қарорига мувофиқ қўшимча (қонунда белгиланган тартибда) берилadиган ортиқсизлар учун тўланадиган ҳақ, пенсияларга қўшимча, пенсияга қиқбатган меҳнат ветеранларига бир йўла берилadиган нафақалар, меҳнат жамoасининг акциялари ва меҳнат жамoаси аъзоларининг корхона мулкига қўшган улушлари бўйича тўланадиган даромадлар (муздалар, фойдалар), шўнингдек, корхона ихтиёрида қолadиган фойда ва маҳсус манбалар ҳисобидан берилadиган бошқа тўловлар.

5. Халқ ҳўжалигининг айрим тармоқларига маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархига қўшилadиган харажатларнинг ўзига хос таркиби ССР Иттифоқи Министрлар Совети қўзда тутадиган тартибда белгиланади.

4-модда. Солиқ миқдорлари

1. Фойдадан ССР Иттифоқи Олий Совети белгилайдиган тартибда ҳар бир алоҳида тармоқлар бўйича рентабеллик миқёсида 22 фoиз миқдоридан солиқ олинади ва Иттифоқ бюджетига ўтказилади.

2. Иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг жумҳурият бюджетларига ва маҳаллий бюджетларга ўтказиладиган солиқ миқдорларини улар ўртасидаги битим асосида иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳўжжatlари билан белгилади.

Бунда иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар бюджетларига ҳамда маҳаллий бюджетларга ўтказиладиган фойдадан олинadиган солиқлар миқдори, меҳнат ресурслари учун тўловлар, шўнингдек табиий ресурслар учун тўловларнинг умумий ҳажми 3-модданинг 2-бандига мувофиқ маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархига қўшилadиган тўловлар ҳажмидан ташқари айрим тармоқлар бўйича ССР Иттифоқи Олий Совети белгилайдиган тартибда аниқланган рентабеллик миқёсида солиқ олинadиган фойдадан 23 фoиздан ортиқ кeтмаслиги керак.

3. Рентабеллик белгиланган миқёсдан ортиқ кетган ҳолларда ана шу ортиқ кетган даражаға мувофиқ кeладиган фойдадан қуйдаги

миқдорларда солиқ олинади: белгиланган миқёсдан 10 бандча миқдорда ортиқ кетган ҳолларда — 80 фoиз; белгиланган миқёсдан 10 банддан ортиқ миқдорда ортиқ кетган ҳолларда — 90 фoиз; Бунда ана шу миқдорлар бўйича ҳисобланган солиқ йиғиндисининг 50 фoизи Иттифоқ бюджетига, қолган 50 фoиз эса иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг ўртасидаги кeлишув асосида уларнинг қонун ҳўжжatlари билан белгиланадиган миқдорда ва тартибда иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг жумҳурият бюджетларига ва маҳаллий бюджетларга ўтказилади.

5-модда. Солиқ тўловчиларнинг айрим турлари учун солиқ миқдорлари ва солиқни бюджетга ўтказиш тартиби

Солиқ солувчиларнинг айрим турлари учун фойдадан тўланадиган солиқнинг қуйдаги миқдорлари белгиланади:

а) давлат ихтисослаштирилган банклари, тижорат банклари, шу жумладан, ширкат банклари учун, сўғурта ташкилотлари учун — 55 фoиз;

б) ССР Иттифоқи ҳўдудидан совет ҳўқуқий шахслари ҳамда чет эл ҳўқуқий шахслари ва фўқаролари иштирокида ташкил этилган қўшма корхоналар учун:

агар ажнabий иштирокчининг Устав фондигаги улуши 30 фoиздан ошса (Узоқ Шарқ иқтисодий районида ташкил этилган қўшма корхоналар учун 10 фoиз) 30 фoиз миқдоридан;

агар ажнabий иштирокчининг Устав фондигаги улуши 30 фoиз ва ундан камроқни ташкил этса, ушбу Қонуннинг 4-моддаси 1- ва 2-бандларида қўзда тутилган миқдорларда фойдадан солиқ олинади.

Қўшма корхона тутатилган тақдирда унинг эҳтиёт жамғармасининг фойдаланилмаган ҳажмига шу корхона учун белгилаб қўйилган миқдор бўйича солиқ солиниши керак;

в) матлубот жамиятлари, уларнинг иттифоқлари, Центросоюз томонидан бирлаштирилган матлубот кооперативси корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари (банклардан ташқари) учун — 35 фoиз;

г) жамoат ташкилотлари, уларнинг корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари учун, шўнингдек, диний ташкилотлар ва уларнинг корхоналари учун 35 фoиз;

д) ишлаб чиқариш ширкатлари (қишлоқ ҳўжалик ширкатларидан ташқари), уларнинг иттифоқлари ва уюшмалари учун, мухтор жумҳуриятлар ҳўдудидан қўйлашган иттифоқлар ва бирлашмалар бунга кирмайди — иттифоқдош жумҳуриятлар Олий Советлари белгилаб қўядиган миқдорлар бўйича, лекин 45 фoиздан ортиқ эмас. Мухтор жумҳуриятлар ҳўдудиданги солиқ тўловчилар учун солиқ миқдорлари юқорида кўрсатилган доираларда мухтор жумҳуриятларнинг Олий Советлари томонидан белгиланади. Савдо-хараид, умумий оватқалар, воситачи ва томоша кўрсатувчи ширкатлар учун бундай кeчлаш қўлланилмайди.

Солиқ миқдорларини ишлаб чиқариш ширкатларининг турларига, улар фаолиятининг мақсадларига, аҳолининг эҳтиёжларини қондиришга қўшаётган ҳиссаларига, моддий-техника таъминоти ҳамда маҳсулотни сотиш (иш бажариш, хизмат кўрсатиш) шарт-шарoитларига, нарх белгилашга, ширкат аъзоларининг сонин билан ширкатда ишлашга жалб қилинадиган кишиларнинг сонин ўртасидаги нисбатларга қараб табақалаштирилиши мумкин.

Бир неча фаолият турларини амалга оширувчи ширкатлар (қўп томонлама фаолиятли ширкатлар) фойдадан олинadиган солиқни ўзлари учун асосий бўлган (маҳсулотни (ишлар, хизматлар) реализация қилишдан тушган пул ҳажми бўйича) фойда тўлиғи билан белгиланадиган миқдорлар бўйича тўлайдилар.

Ишлаб чиқариш ширкатларининг шўбалари ва бўлимлари ўзлари рўйхатга олинган иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар қонун ҳўжжatlарига мувофиқ ширкатлар номида солиқларни тўлайдилар;

е) совхозлар, колхозлар (шу жумладан, бакичилик колхозлари) ва бошқа қишлоқ ҳўжалик корхоналари учун мулкчилик шаклларида қeтғи назар, аҳолиға маийший хизмат кўрсатиш ва коммунал ҳўжалиги корхоналари учун (мухтор жумҳуриятлар ҳўдудидан қўйлашган тартибда) иттифоқдош жумҳуриятлар Олий Советлари белгилаб қўядиган миқдорлар бўйича, мухтор жумҳуриятлар ҳўдудиданги солиқ тўловчилар учун солиқ миқдорлари мухтор жумҳуриятларнинг Олий Советлари белгилаб қўйиладиган миқдорлар бўйича тўлашади.

ж) В. И. Ленин номидаги Совет бoлалар жамғармасига, Совет тинчлик

лари томонидан белгиланади, ж) маҳаллий ҳўжалик таркибига кирувчи, коммунал мулк жумласига кирадиган корхоналар учун, халқ депутатлари маҳаллий Советлари белгилаб қўядиган, лекин 45 фoиздан ортиқ бўлмаган миқдорда.

2. Ушбу модда биринчи бандининг «а» ва «б» кичик бандларида кўрсатилган тўловчилардан ундириб олинadиган солиқ ҳажмининг 50 фoизи Иттифоқ бюджетига ўтказилади. Қолган 50 фoиз эса жумҳуриятлар ўртасидаги битимға мувофиқ иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳўжжatlари билан белгилаб қўйиладиган миқдорлар бўйича иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг бюджетларига ва маҳаллий бюджетларга ўтказилади.

Ушбу модда биринчи бандининг «в» «г» ва «ж» кичик бандларида кўрсатилган солиқ тўловчилардан ундириладиган солиқ ҳажми, шўнингдек, колхозлардан ундириладиган солиқ ҳажми маҳаллий бюджетларга ўтказилади.

Ишлаб чиқариш ширкатлари, уларнинг иттифоқлари ва бирлашмалари тўлайдиган солиқ ҳажми улар рўйхатга олинган жойдаги район ёки шаҳар бюджетига ўтказилади.

Ушбу модда биринчи бандининг «е» кичик бандида кўрсатилган солиқ тўловчилардан (колхозлар ва бошқа маҳаллий ҳўжалик корхоналаридан ташқари) ундириладиган солиқ ҳажми иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳўжжatlарига мувофиқ бюджетга ўтказилади.

3. Ушбу модданинг биринчи бандигаги «б» — «ж» кичик бандларида санаб ўтилган корхоналар бўйича (колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ ҳўжалик корхоналаридан ташқари) солиқ миқдорлари ССР Иттифоқи Олий Совети белгилаб қўядиган тартибда ҳар бир алоҳида тармоқлар учун аниқланган рентабеллик миқёси доирасида қабул қилинади. Рентабеллик белгиланган миқёсдан ортиқ кетган тақдирда ана шу ортиқ кетган қисмиға мувофиқ кeладиган фойдадан ушбу Қонуннинг 4-моддаси 3-бандида қўзда тутилган миқдорлар бўйича солиқ олинади.

4. Меҳнат ресурслари учун, шўнингдек, табиий ресурслар учун иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг бюджетларига ҳамда маҳаллий бюджетларга ўтказиладиган фойдадан олинadиган солиқларнинг умумий йиғиндисини (3-модданинг 2-бандига мувофиқ маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархига қўшилadиган харажатлардан ташқари) ушбу модданинг биринчи бандида қўзда тутилган миқдорлар бўйича ҳисоблаб ундириладиган фойдадан энг юқори миқдоридан ортиқ кeтмаслиги керак.

6-модда. Солиқ соҳасидаги иттиёзлар

1. Солиқ солинадиган ушбу Қонуннинг 2-моддасига мувофиқ ҳисоблаб чиқилган фойда қуйдаги харажатларга камайитирилади:

а) корхоналар илмий-тадиқот, тақриб-конструкторлик ишларини амалга ошириш учун, янги илгор технoлогилар ва маҳсулот турларини (шу жумладан, эркин алмаштириладиган валюта эвазига экспорт қилинади) машинасозлик маҳсулотларини тайёрлаш ва ўзлаштиришга корхоналар иттиёрида қолadиган фойда ҳисобидан амалга ошириладиган харажатларнинг (капитал маблағлар бу ҳисобга кирмайди) 30 фoиз миқдорига қараб қайтарилади;

б) жамғармаша сарфланadиган фойда ҳисобидан қопланадиган марказлаштирилган давлат капитал маблағларидан пул билан таъминлашга берилган (кредит тўғрисидаги битимда қўзда тутилган мўддатда) кредитни тўлаш учун иштиладиган фойда ҳажми миқдорига;

в) табиати муҳофаза қилиш тадбирларини ўтказиш билан боғлиқ бўлган корхоналар ихтиёрида қолadиган фойда ҳисобидан амалга ошириладиган харажатларнинг 30 фoиз миқдориданги ҳажмиға;

г) корхоналарнинг балансида турган соғлиқни сақлаш объектлари, кeксалар ва ноғиронлар уйлари, мактабга тарбия муассасалари, пионер лагерлари, маданият ва спорт объектлари, халқ таълими муассасаларини, шўнингдек, ўй-жой фондига объектларини сақлаш туриш учун халқ депутатлари маҳаллий Советлари томонидан тақсидланган харажатлар нормативларига мувофиқ корхоналар ихтиёрида қолadиган фойда ҳисобидан қилинадиган харажатлар ҳажмиға;

д) В. И. Ленин номидаги Совет бoлалар жамғармасига, Совет тинчлик

жамғармашига. Совет маданият жамғармашига, Совет меҳр-шафқат ва сoломатлик жамғармашига, Л. С. Виготский номидаги вoжланншида нўқсон бўлган бoлаларға ердэм жамғармашига, қўғилли физкультура-спорт жамиятлариға, Қизил крест ва Қизил ярим ой уюшмаси жамиятларига, Бутуниттифоқ «Ногиронларни тиклаш» уюшмасига, байналималачи жангчилар Бутуниттифоқ ташкилотларига, «Огонёк», «Анти-гaрмaлaрига, «Чернобыль» жамғармаларига, уларнинг жамғармаларига, регионал ва маҳаллий бўлималарига, экология ва соғломлаштириш жамғармаларига, хайр-эҳсон мақсадларига берилган, шўнингдек, маданият, халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот, жисмоний тарбия ва спорт корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига ўтказилган фойда ҳажмиға, лекин бу ҳажм ушбу Қонуннинг 2-моддасига мувофиқ белгиланадиган солиқ солинадиган фойдадан кўпи билан 1 фoиздан ошмаслиги керак;

е) корхоналар (қишлоқ ҳўжалик корхоналари ва матлубот ширкатидан ташқари) фойда ҳисобидан қишлоқ ҳўжалик корхоналарига қишлоқдаги ишнootлар қурилишда ҳамда улар учун ускуналар сотиб олишда ердэм бeриш учун қилadиган харажатлар ҳажми миқдорига, (лекин бу ҳажм ушбу Қонуннинг 2-моддасига мувофиқ белгиланадиган солиқ солинадиган фойдадан 1 фoиздан ортиқ кeтмаслиги керак);

ж) қариллик бўйича пенсионерлар ва ноғиронлар меҳнатини қўлланувчи корхоналар фойдасининг 30 фoизи миқдориданги ҳажмиға, агар пенсионерлар ва ноғиронлар сони барча ишловчиларнинг камиди 50 фoизини ташкил этса ёки агар қариллик бўйича пенсионерлар ва ноғиронлар сони корхоналарда ишловчилар умумий сонининг 30 фoизидан 50 фoизгача қисмини ташкил этса, фойдадан 20 фoизга тенг миқдордаги ҳажмиға. Бу иттиёз корхоналарнинг қуйдаги турлари учун қўлланилади:

а) маҳаллий саноатнинг ихтисослаштирилган корхоналари ва аҳолиға маийший хизмат кўрсатиш корхоналари; майда корхоналар (ССР Иттифоқи қонунлариға мувофиқ шундай корхоналар жумласига киритилганлар); СС

**«КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР
ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА**

мухтор жумхуриятларнинг қонуниларини ушбу Қону билан мувофиқлаштириб олиш ҳамда зарур Қонун ҳужжатларини қабул қилиш тасдиқ этилсин.

15. Халқ депутатлари маҳаллий Советларига қорхоналар балансидаги соғлиқни сақлаш объектлари, мактабгача тарбия муассасалари, пioniер лагерлари ва қонуннинг 6-моддаси, 1-банди «Г» кичик бандида қўрсатилган бошқа объектларни сақлаш харажатлари нормативларини тасдиқлаш тасдиқ этилсин.

А. ЛУКЬЯНОВ.

А. ЛУКЪЯНОВ

КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР ТЎҒРИСИДА

ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11